

Drie uitbraken van Amerikaans vuilbroed

Christ Smeekens

Op het moment van dit schrijven (26 juni) zijn er drie uitbraken van Amerikaans vuilbroed vastgesteld. De eerste uitbraak werd op 3 juni 1998 vastgesteld in **Loosbroek** ten oosten van 's Hertogenbosch. Meteen werd door de RVV een vervoersverbod voor bijen ingesteld. Op 4 juni werd bij een imker in het nabijgelegen **Berlicum** ook Amerikaans vuilbroed vastgesteld. Het vervoersverbod van Loosbroek is meteen uitgebreid met Berlicum.

Op 8 juni werd Amerikaans vuilbroed vastgesteld in de Zuid-Limburgse gemeente **Gulpen**. Ook hier werd een vervoersverbod voor bijen ingesteld.

Vervolgens werd op 10 juni Amerikaans vuilbroed vastgesteld in **Boxtel** (Brabant). Hierna werd in de omgeving van Boxtel bij nog vier andere imkers Amerikaans vuilbroed vastgesteld waardoor het vervoersverbod rond Boxtel is uitgebreid met de plaatsen **Liempde**, **Gemonde** en **Esch**. In totaal is, op het moment van het schrijven van dit artikel, bij 7 imkers Amerikaans vuilbroed vastgesteld. De RVV voert onderzoek uit bij de bijenhouders die hun bijenvolken in de vervoersverboden hebben staan. Het vervoersverbod voor bijen ivm Amerikaans vuilbroed te Sas van Gent is opgeheven.

Ziekteverschijnselen en de verspreiding

Amerikaans vuilbroed wordt veroorzaakt door de bacterie *Paenibacillus larvae*, voorheen *Bacillus larvae* genoemd, die het broed van de bijen aantast. Aangevaste larven en poppen worden bruin. Het broednest is onregelmatig en het verzegelde broed vertoont ingezonken celdeksels met hier en daar scheurtjes. Van de celinhoud kunnen met een lucifer draden worden getrokken (luciferproef).

De verspreiding van *Paenibacillus larvae* kan op verschillende manieren plaats vinden: door uitwisseling van materialen, via de bijenhouder zelf, en door bijen. Door uitwisseling van materialen kan insleep gebeuren door het aankopen van een volk, het ruilen of uitlenen van materialen, kastdelen en raat. Vooral bij de koninginneteelt wordt vaak teeltmateriaal over grote afstanden uitgewisseld. Het betrekken van koninginnen en larven uit het buitenland is een risicofactor gezien het voorkomen van Amerikaans vuilbroed in de landen van oorsprong. Ook het voeren van besmette honing en stuifmeel aan de bijen is een belangrijke bron van besmettingen.

De bijenhouder zelf is een belangrijke verspreider door het werken in zijn volken. Via handen, kastdelen, kleding en gereedschap kan hij *Paenibacillus larvae* verspreiden over de volken waarin hij werkt. Ook door het overhangen van raten kan besmetting van het ene volk door het andere volk plaatsvinden. In het bijenvolk gebeurt de verspreiding voornamelijk door de werksterbijen. Deze bijen zijn zelf niet ziek, maar verspreiden de sporen via de monddelen naar de vatbare larven tijdens het aanbieden van voedsel. Door roverij van sterk verzwakte besmette volken kan ook verspreiding van *Paenibacillus larvae* optreden. Vervliegen is niet de belangrijkste oorzaak van de verspreiding van Amerikaans vuilbroed.

Controle broednest

Controleer het broednest van uw bijenvolken grondig. Bij afwijkingen van het broednest de lucifer test uitvoeren. Als u afwijkingen vindt meldt u dit aan het meldpunt voor bijenziekten de Ambrosiushoeve. Een serieuze verdenking van Amerikaans vuilbroed moet ook bij de RVV gemeld worden.

In Duitsland is een methode ontwikkeld om vast te stellen of *Paenibacillus larvae*, in bijenvolken aanwezig is, voordat de verschijnselen van deze ziekte zich openbaren. Hiervoor wordt met een lepel suiker/honing verzameld van de randen met verzegeld voer rond het broednest. Er worden verzamelmonsters gemaakt van maximaal zes bijenvolken. Dit monster wordt door ID-DLO onderzocht op de aanwezigheid van sporen van *Paenibacillus larvae*. Door het ID-DLO is een monsterset ontworpen bestaande uit een monsterpotje, een beschrijving van de monsternamen en een retourenveloppe. De kosten voor het toesturen van het monstersetje en het onderzoek bedragen f15 te betalen nadat u de uitslag van het onderzoek heeft ontvangen. Bijenhouders kunnen het monstersetje telefonisch bestellen bij ID-DLO.

Door de RVV is in Uden een criciscentrum voor Amerikaans vuilbroed ingericht. Ook is door de RVV een informatie nummer voor Amerikaans vuilbroed ingesteld. Telefoon 0413 - 255727. Het nummer is bereikbaar op maandag, woensdag en vrijdag van 10.00 tot 12.00 uur.

Inst. voor Dierhouderij en Diergezondheid (ID-DLO)
Edelhertweg 15, Postbus 65, 8200 AB Lelystad
telefoon 0320 - 238238